

137); 1691: *Fallinis* (Monsalv.).

ETIM. Ll. FĪGLĪNA 'terrisseria', derivat de *figūlus* 'oller, terrissaire', cf. FIGOLS, article infra. En canvi el seu deriv. FIGLINA és mot que no ha restat gaire en les llengües romànique fora de la toponímia (E.T.C. 5 I, 17); però sí en NLL de les llengües veïnes: a Toscana hi ha 7 poblacions o llocs *Figline*, 12 *Feggbine*, un *Figbille* i un *Figbinelli* (Pieri, *Top. Arno*, 345). Un altre *Figline* a la prov. de Cosenza. A l'Aude trobem 3 *Félins*: en particular, un mun. que ja es documenta com *Felinae* el 1259, i en bastants docs. dels Ss. XIII-XV, avui pron. *felinos*, cº de Mouthoumet (Sabarthès, *Di. Top.*, i Salow, *Sprachgeogr. Lgd. Rouss.*, 300); i Abadal en *Cat. Car.* (II, 373.20) ja el registra en un doc. de 899: «*Fellinos* in suburbio Menerbense». Un 15 altre ja a l'Erau, *Félines*, apareix com *Felinae* o *Fell*-en docs. de fi S. IX i mj. S. X (*Hist. Lgd.* I, 107, 247). Longnon (*N. L. de la Fr.*, § 151) troba altres *Félines* a l'Ardeche, Hte-Loire i en altres 5 depts. occitans. I no en manca algun en el domini d'Oil: *Flins* a Seine-20 et-Oise, *Flines* en el dept. Nord.

També una variant FIGULINA va existir en llatí: amb la -u-, conservada com en FIGULUS. I n'han quedat algunes restes en la nostra toponímia. El resultat fonètic d'aquesta fou amb pèrdua primerenca de la -g- 25 i conservació de la vocal: d'aquí un antic veral *Feulines* prop de Terrassa. A. 996: «in lo. q. d. *Feulinas*»; a. 1000: «in locum subtus Egara --- q. vocit. *Feulines* sive in villa Filali»; 1016, prop de Salvanyà: *Faulines*; 1037: *Fevolinas*; 1041 i 1044: «*torren-30 te de Feulines*» (BABL VII, 996, 396, 401, 491, 495, 496).

És la variant que quedaria a les terres del Sud, en forma mossàrab: *La Faulina*, pda. rústica en te. de Vilamarxant (xxx, 110.16). D'aquí pot sortir el cog- 35 nom *Faulí*, que és propi d'aquesta zona (7 pobles del val. central) [si no és que aquest sigui àrab]; 1 en el qual podríem veure el resultat de la pron. *ā = -a*, pròpia dels moriscos valencians: oït *fauline* i catalanitzat *-in, -í*. Com que els moriscos no distingien -l- 40 de -r-, podem veure aquí l'origen del cognom *Faurina* que és propi d'Eivissa (BDLC XII, 58).

1 Cf. *Vinfauli* nom d'un morisc de Tivissa, a. 1340 (*Capbreu d'Entença*, 5r), cf. l'arrel *hwl* 'témer' que forma NPP (Hess, 21).

Femenia, V. vol. I, 140 *Fena*, V. *Fenals*

FENALS i els altres noms del mateix radical

(1) Nom d'un poblat, a la costa del Baix Empordà, agre. al mun. de Castell d'Aro, entre St. Feliu i Palamós: *Fenals d'Amunt*, nucli antic, i el gros caseriu que s'hi ha anat fent al peu, més cap a la platja (dit 55 també *Platja d'Aro*).

PRON. LOCAL: *fənáls*, a Llagostera; *fənáls*: *lə bílə* i *lə plázə* o *plázə d'áru*, allí, 1920, Casac.; *fənáls* allí i a Calonge (1929, 1931).

MENCIONS ANT. 968: ecclesia Sanctae Mariae 60

Fenalis (*Cat. Car.* II, 203.25); 1041: el bisbe de Girona lliura a l'abat de St. Feliu de Guíxols: «*quae nos habemus --- infra parr. Sctae Christinae Valli Aradi --- ab ipso portu de Pinel --- Cannellas, collum Scti Pauli usque ad parr. Sctae Mariae de Fandales ---*» (*Marca H.*, c. 1083.41); 1163: butlla papal per al mateix monestir: «*villa Olivis in valle Aradis --- a Conanglon usque ad Sanctum Leontium, alodium de Fanals ---*» (*Marca H.*, 1337.36); 1321, junt amb *Bedòs* (BABL IV, 479); 1359: *Fanals* (CoDoACA XII, 92, 102); 1362: *Fanals* i 1379: *Fanalibus* (Alsius, p. 137); 1386: *Fenals* cit. junt amb Solius (Hinojosa, *Reg. Señ. Cat.*, p. 109). A la casa de la vila llegeixo en un capbreu de 1809 la distinció entre *Fanals de Mont* i *Fanals de Vall*, amb llista de masies de cada un (1965, XLIV, 173.18, 19).

(2) El nom es repeteix uns 25 k. més al SO. en el de la gran cala i platja de *fənáls*, poc més a l'O. de Lloret, entre aquesta vila i Sta. Cristina.

ETIM. Provenen d'un FENALES 'camp d'herba fenc', derivat del ll. FENUM 'herba de prat', derivat que degué tenir gran extensió des del romànic primitiu, i que en català es mostra vivaç en els parlars locals i els NLL de tot el territori (*DECat* III, 949a28-46); de la seva existència en el mossàrab de Mallorca és testimoni el nom de la vila de *Felanitx*, provinent de una metàtesi de *Fenališ* FENALES. Dret al Nord, s'estenia també cap al Lgd.: *Les Fenals* mas en te. de Fitou (documentat ja *Fenals* a. 1389, Sabarthès, *Di. Top. Aude*). Cap al Sud, l'observem en formes en què el mossàrab ha cedit a fets de pron. aràbiga, més o menys alteradora. En el Priorat hi ha el Barranc de *La Final*, en el te. de Porrera; potser també *Finell*? però de *Finell* (Torroja) i *Finella* (Borriana) hem donat una explicació més satisfactòria a l'art. *Alfulell* de la A.

Seguim amb els altres derivats del ll. FENUM.

Fena, coma de la F., 2h20 al S. de Tivissa (baixa de La Tossa, cap al Burgà, deixant a l'E. *Missamaroi*) (Iglésies, *Guies* II, 340, 24). De FĒNA, pl. ll. de FĒNUM.

FENER 'gran estesa d'herbam humit, amb tendència a formar aiguamoll', del qual dono molta informació en *DECat*, 949a2ss., i n. 3. Entre molts: *Barranc del fené*, altre nom del de Peranera, alta Ribagorça, te. Erill-Castell (X. Terrado). Encara més, en plural; o passant de l'un a l'altre.

(1) *Feners*, poblet de l'alta Cerdanya, agre. a Enveig 50 (*Fanès*, Brousse, *Cerd. Fr.*, 49), *fənéš* 1959 (xxIII, 70ss.). En un doc. de c. 1182 consta només com «*Mas de Fener*» (BABL VII, 168); *Feners* 1099, 1265, 1266, 1277; *Fenes* 1270, segons Ponsich (*Top.*, 141).

(2) *Feners*, poblet del Bgd., agre. a Saldes. Al peu i 0h15 al Sud de L'Espà, un poc elevat a l'esq. de l'Aigua de Valls; *fənéš* (allí mateix, 1931); 1626: «*lo delme d'Espà y Fanés*» (SerraV., *Pinós i Mtpl.* III, 185).

(3) *El Fener*, llogaret entre Les Escaldes i Andorra la V., a l'extrem inferior de la vall de Prat-Primer; quasi desaparegué, el 1865, les 7 o 8 cases, esgl. i 50